

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
DIRECTORATE OF ECONOMICS AND STATISTICS, GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, MUMBAI
महाराष्ट्राची आर्थिक आकडेवारी
MAHARASHTRA'S ECONOMY IN FIGURES, 2005

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2004-05	Unit	Item
प्रशासनिक संरचना--				(2001)	(2001)	Administrative structure—	
(i) भौगोलिक क्षेत्र	'००० चौ.कि.	307	308	308	308	'000 sq. km.	Geographical area
(ii) विभाग	संख्या	4	6	6	6	Number	Divisions
(iii) जिल्हे	"	26	28	35	35	"	Districts
(iv) तालुके	"	229	301	353	353	"	Tahsils
(v) शहर व नगरे †	"	266	307	378	378	"	City and town units†
(vi) वस्ती असलेली खेडी †	"	35851	39,354	41,095	41,095	"	Inhabited villages†
(vii) वस्ती नसलेली खेडी †	"	3,016	2,479	2,616	2,616	"	Un-inhabited villages†
लोकसंख्या--†						Population—†	
(i) पुरुष	हजारात	20,429	32,415	50,401	50,401	No. ('000)	Males
(ii) स्त्रिया	"	19,125	30,369	46,478	46,478	"	Females
(iii) एकूण	"	39,554	62,784	96,879	96,879	"	Total
(iv) ग्रामीण	"	28,391	40,791	55,778	55,778	"	Rural
(v) नागरी	"	11,163	21,993	41,101	41,101	"	Urban
(vi) अनुसूचित जाती	"	2,227	4,480	9,882	9,882	"	Scheduled castes
(vii) अनुसूचित जमाती	"	2,397	5,772	8,577	8,577	"	Scheduled tribes
(viii) मुख्यतः काम करणारे	लाखात	189*	243*	347*	347*	in lakhs	Main workers
(ix) स्त्री-पुरुष प्रमाण	दर १, ००० पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या.	936	937	922	922	Females per '000 males.	Sex-ratio
(x) लोकसंख्येची घनता	दर चौ. किमी. मागे लोकसंख्या	129	204	315	315	Population Per sq.Km	Density
(xi) साक्षरता--एकूण	टक्केवारी	36.0	55.8	76.9	76.9	Percentage	Literacy--Total
(a) पुरुष	"	50.9	69.7	86.0	86.0	"	Males
(b) स्त्रिया	"	19.9	41.0	67.0	67.0	"	Females
धर्म--†				(2001)	(2001)	Religion—†	
(xii) बौद्ध	हजारात	2,790	3,946	5,839	5,839	No. ('000)	Buddhists
(xiii) ख्रिश्चन	"	561	795	1,058	1,058	"	Christians
(xiv) हिंदू	"	32,531	51,109	77,859	77,859	"	Hindus
(xv) जैन	"	486	939	1,302	1,302	"	Jains
(xvi) मुस्लिम	"	3,034	5,806	10,270	10,270	"	Muslims
(xvii) शीख	"	58	107	215	215	"	Sikhs
(xviii) इतर धर्म	"	94	74	237	237	"	Other religions
(xix) धर्म न सांगितलेले	"	1	6	98	98	"	Religion not stated
एकूण @@	"	39,554	62,784	96,879	96,879	"	Total @@
वयोगट (वर्षे)--†				(2001)	(2001)	Age-group (years)—†	
(xx) ०-०९	हजारात	11,616	24,067	19,763	19,763	No. ('000)	0-09
(xxi) १०-१४	"	4,486		11,337	11,337	"	10-14
(xxii) १५-१९	"	3,864		5,865	9,571	9,571	"
(xxiii) २०-२४	"	3,485	5,512	8,857	8,857	"	20-24
(xxiv) २५-२९	हजारात	3,229	4,938	8,218	8,218	"	25-29
(xxv) ३०-३४	हजारात	2,831	4,123	7,393	7,393	"	30-34

† १९६१, १९८१ आणि २००१ च्या जनगणनेनुसार / As per 1961, 1981 and 2001 population censuses.

* १९६१, १९८१ व २००१ च्या जनगणनांमध्ये 'काम करणारे' यांची व्याख्या वेगवेगळी आहे./ Definition of 'workers' is different in 1961, 1981 & 2001 population censuses.

@@ एकूण बेरजेमध्ये 'धर्म माहित नसलेले' यांची आकडेवारी समाविष्ट आहे./ Figures indicated in the total include the figures of 'religion not known'.

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2004-05	Unit	Item
वयोगट (वर्षे)--†							Age-group (years)—†
(चालू)-				(2001)	(2001)		(contd.)-
(xxvi) ३५-३९	हजारात	2,333	3,858	6,958	6,958	No. ('000)	35-39
(xxvii) ४०-४४	"	1,961	6,232	5,546	5,546	"	40-44
(xxviii) ४५-४९	"	1,603		4,543	4,543	"	45-49
(xxix) ५०-५४	"	1,288		3,446	3,446	"	50-54
(xxx) ५५-५९	"	1,002	4,090	2,673	2,673	"	55-59
(xxxii) ६०-६४	"	741	. .	2,731	2,731	"	60-64
(xxxiii) ६५-६९	"	492	. .	2,633	2,633	"	65-69
(xxxiv) ७०-७४	"		4,099	1,629	1,629	"	70-74
(xxxv) ७५-७९	"	623	. .	683	683	"	75-79
(xxxvi) ८० +	"		. .	779	779	"	80 +
(xxxvi) वय न सांगितलेले	"		. .	118	118	"	Age not stated
एकूण @		39,554	62,784	96,879	96,879	"	Total @
हवामान---							Climate---
(i) तापमान							Temperature—
(a) कमाल	सेल्सिअस	...	48.8	N.A.	N.A.	Celsius	Maximum
(b) किमान	"	...	6.0	N.A.	N.A.	"	Minimum
राज्य उत्पन्न---							State Income---
निव्वळ राज्य उत्पन्न---							Net State Domestic Product---
(i) चालू किमतीनुसार	कोटी रुपये	1,889	16,480	2,10,267	3,28,451 ‡	Crore Rs.	At current prices
(ii) स्थिर किमतीनुसार (१९९३-९४)	"	24,123	46,152	1,36,713	1,82,389 ‡	"	At constant prices (1993-94)
चालू किमतीनुसार निव्वळ उत्पन्नातील वाटा---							Share Domestic Product राज्य at Current Prices---
(i) प्राथमिक क्षेत्र	शेकडा	34.4	24.9	17.3	12.9	Per cent.	Primary sector
(ii) द्वितीय क्षेत्र	"	25.7	33.6	24.8	25.9	"	Secondary sector
(iii) तृतीय क्षेत्र	"	39.9	41.5	57.9	61.2	"	Tertiary sector
दरडोई उत्पन्न @@---							Per capita Income @@
(i) चालू किमतीनुसार	रुपये	484	2,649	21,891	32,170	Rs.	At current prices
(ii) स्थिर किमतीनुसार (१९९३-९४)	"	6,177	7,412	14,233	17,864	"	At constant prices (1993-94)
(iii) स्थिर (१९९३-९४) किमतीनुसार राज्य उत्पन्नाचा वार्षिक वाढीचा दर*	शेकडा	N.A.	(—) 3.5	(—) 6.7	6.6	Per cent	Annual growth rate of per capita State Income at constant (1993-94)* prices.
राज्य शासन-जमा व खर्च--- (महसुली लेखा)							State Government Receipts and Expenditure (Actual)— (Revenue Account)
I जमा---							Receipts---
(a) कर महसूल	लाख रुपये	8,131	1,46,674	22,50,794	34,20,078	Lakh Rs.	Tax Revenue
(b) करान्वयितरिक्त महसूल	"	3,744	57,132	7,05,898	6,81,255	"	Non-Tax Revenue
एकूण जमा	"	11,875	2,03,806	29,56,692	41,01,333	"	Total Receipts

† १९६१, १९८१ आणि २००१ च्या जनगणनेवर आधारित / As per 1961, 1981 and 2001 population censuses.

@ एकूण बेरजेमध्ये 'धर्म माहित नसलेले' यांची आकडेवारी समाविष्ट आहे. \ Figures indicated in the total include the figures religion not known.

@@ अर्धवार्षिक अंदाजित लोकसंख्येवर आधारित / Based on estimated mid-year population.

N.A. = उपलब्ध नाही / Not Available ‡ प्राथमिक अंदाज/ Preliminary estimates

* वाढीचा दर आदल्या वर्षापेक्षा झालेली वाढ दर्शवितो / Growth rate represents the growth over the previous year.

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2003-04	Unit	Item
राज्य शासन-जमा व खर्च--- (महसुली लेखा) (चालू)-							State Government Receipts and Expenditure (Actual)— (Revenue Account) (contd.)
II खर्च---							Expenditure—
(a) विकास खर्च----							Development Expenditure—
(i) सामाजिक सेवा	लाख रुपये	4,001	67,764@	14,35,071	17,54,872	Lakh Rs	Social services
(ii) आर्थिक सेवा	"	2,533	74,956	7,65,586	10,38,112	"	Economic services
(iii) इतर सेवा	"	1,181	...	69,225	84,567	"	Other services
एकूण (a)	"	7,715	1,42,720	22,69,882	28,77,551	"	Total (a)
(b)विकासेतर खर्च----							Non-Development Expenditure—
(i) प्रशासकीय सेवा	लाख रुपये	2,096	22,997	3,39,453	3,77,645	Lakh Rs.	Administrative services @
(ii) ऋण सेवा	"	1,366	15,341	5,35,893	9,20,156	"	Debt services
(iii) इतर सेवा †	"	1,450	10,646	5,94,868	9,29,314	"	Other services †
एकूण (b)	"	4,912	48,984	14,70,214	22,27,115	"	Total
एकूण खर्च (a + b)	"	12,627	1,91,704	37,40,096	51,04,666	"	Total Expenditure
(III) एकूण अधिक्व (+) किंवा तूट (-)	"	(-)-752	(+)-12,102	(-)-7,83,404	(-)-10,03,333	"	Overall Surplus (+) or Deficit (-)
कृषि----							Agriculture—
(a)जमिनीचा वापर----					(2003-04)		Land Utilisation—
(i) जंगल व्याप्त क्षेत्र	हजार हेक्टर	5,411	5,329	5,296	5,214	P '000 hect.	Area under forest
(ii) पेरणीसाठी उपलब्ध नसलेले क्षेत्र	"	2,495	2,785	2,997	3,115	P "	Land not available for cultivation.
(iii) कसलेले क्षेत्र (निव्वळ)	"	17,878	18,299	17,636	17,432	P "	Net area sown
(iv) दुसोटा क्षेत्र	"	944	1,634	4,619	4,759	P "	Area cropped more than once
(v) स्थूल पिकांखालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	18,823	19,642	22,256	22,190	P '000 hect.	Gross cropped area
(b) उत्पादन----							Production of—
(i) अन्नधान्ये	हजार टन	7,744	9,472	10,133	10,539	P '000 tonnes	Foodgrains
(ii) कापूस (रुई)**	हजार गासड्या	1,673	1,224	1,803	2,939	P '000 bales	Cotton (lint)**
(iii) तेलबिया	हजार टन	N.A.	728	1,985	2,593	P '000 tonnes	Oil seeds
(iv) भुईमूग	"	800	451	469	502	P "	Groundnut
(v) ऊस (कांड्यात)	"	10,404	23,706	49,569	20,475	P "	Sugarcane (cane)
(c) कृषि उत्पादनाचे निर्देशांक----							Index Number of Agricultural Production— (1979-82=100)
(i) सर्व पिके		N.A.	N.A.	127.4	108.3	P	All Crops.
(d) खतांचा वापर----		29	422	1,650	1,740	P '000 tonnes	Consumption of fertilizers—

@ सामूहिक सेवांवरील खर्च धरून / Inclusive of expenditure on community services.

† आर्थिक सेवा, निवृत्तीवेतने, संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा, राज्याची अंगे आणि इतर विकासेतर खर्च धरून / Includes fiscal services, pensions, miscellaneous general services, organs of State and other non-development expenditure. ** एक गासडी १७० किलोची / Bales of 170 kg each

** एक गासडी १७० किलोची / Bales of 170 Kg. each P - अस्थायी/Provisional N.A.- उपलब्ध नाही / Not Available

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2004-05	Unit	Item
जलसिंचन---					(2003-04)		Irrigation—
(i) सिंचनाखालील क्षेत्र (निव्वळ)	हजार हेक्टर	1,072	1,835	2,959	2,944 P	'000 hect.	Net area irrigated
(ii) सिंचनाखालील क्षेत्राची कसलेल्या निव्वळ क्षेत्राशी टक्केवारी.	शेकडा	6.0	10.0	16.8	16.9	per cent	Percentage of irrigated area to net area sown.
(iii) सिंचनाखालील स्थूल क्षेत्र	हजार हेक्टर	1,220	2,415	3,647	3,636 P	'000 hect.	Gross area irrigated
वीज----							Electricity—
(i) विद्युतीकरण झालेली नगरे व खेडी	टक्केवारी	2.4	78	100	100	Percentage	Towns and villages electrified
(ii) विजेचा वापर	दशलक्ष कि.वॅ. तास	2,720	14,034	47,289	55,684	M. kwh.	Consumption of electric power
(a) कृषि	"	15	1,723	9,940	10,733	"	Agricultural
(b) औद्योगिक	"	1,853	8,130	18,363	22,515	"	Industrial
(c) इतर	"	852	4,181	18,986	22,436	"	Others
(iii) वीज पुरवठा केलेले शेतीचे पंप.	संख्या	7,071	6,68,058	23,28,000	25,72,815	Number	Agricultural pumps energised
	(1961-62)						
पशुसंवर्धन----							Animal husbandry—
(i) एकूण पशुधन	हजारात	26,048	29,642	39,638	36,775 P	'000 No.	Total livestock
		(1961)	(1978)	(1997)	(2003)		
(ii) एकूण कॉबड्या-बदके	"	10,577	18,751	35,392	37,968 P	"	Total poultry
		(1961)	(1978)	(1997)	(2003)		
(iii) पशुवैद्यकीय रुग्णालये	संख्या	N.A.	61	31@	31@	No.	Veterinary Poly-clinics
(iv) पशुवैद्यकीय दवाखाने (शाखा धरून)	"	454	493	1,353 P	1,535 P	"	Veterinary dispensaries (including Branch dispensaries).
(v) कृत्रिम रेतन केंद्रे	"	186	2,397	4,523 P	4,691 P	"	Artificial insemination centres
मत्स्यव्यवसाय----							Fisheries—
(i) सागरी किनाऱ्याची लांबी.	कि.मी.	720	720	720	720	Km.	Length of coastline
(ii) सागरी मासळी उतरविणारी केंद्रे.	संख्या	184	184	184	184	Number	Marine fish landing centres.
(iii) मत्स्य उत्पादन----							Fish production—
(a) सागरी	टन	1,90,432	3,74,160	4,02,769	4,17,854	Tonnes	Marine
(b) भूजलाशयीन	"	10,000	24,601	1,23,266	1,21,180	"	Inland
(iv) मच्छिमारी नौका----							Fishing boats—
(a) एकूण	संख्या	N.A.	12,896	21,592	22,423	Number	Total
(b) यांत्रिक	"	N.A.	3,967	10,814	11,725	"	Mechanised
(c) बिगर यांत्रिक	"	N.A.	8,929	10,778	10,698	"	Non-mechanised

N.A.- उपलब्ध नाही / Not Available

@ खात्याच्या पुनर्रचनेमध्ये खात्यामधील सर्व पशुवैद्यकीय रुग्णालयांचे रुपांतर पशुवैद्यकीय दवाखान्यात करण्यात आले आहे. / On reorganisation of the Department all veterinary hospitals were converted into veterinary dispensaries.

P - अस्थायी /Provisional

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2003-04	Unit	Item
मत्स्यव्यवसाय (चालू) ----							Fisheries (contd.)—
(v) क्रियाशील मच्छिमारांची संख्या----							Working fishermen—
(a) पुर्णकालिक**	संख्या	N.A.	65,109	1,79,146	59,472	Number	Full-time**
(b) अंशकालिक**	”	N.A.	53,387	50,051	7,950	”	Part-time**
(vi) मत्स्यव्यवसायाशी अनुषंगिक व्यवसायात गुंतलेले लोक.**	संख्या	N.A.	1,14,871	3,37,487	1,25,474	”	Population engaged in occupation related to fisheries**
(vii) एकूण मच्छिमारांची लोकसंख्या**	”	N.A.	4,45,424	4,58,079	2,85,321	”	Total fishermen population.**
(viii) निपजयोग्य क्षेत्र	हेक्टर	2,75,000	2,93,730	3,20,000	3,16,998	Hectares	Water spread area
(ix) मत्स्यबीज उत्पादन व संगोपन केंद्रे.	संख्या	...	18	70	70	Number	Fish seed and rearing farms.
वनव्याप्त क्षेत्र----							Forest Area—
राखीव	हजार हेक्टर	3,966	4,273	4,504	4,922 P	Th. hecets.	Reserved
संरक्षित	”	1,740	1,541	812	820 P	”	Protected
अवर्गीकृत	”	644	608	453	452 P	”	Unclassed
एकूण	”	6,350	6,422	5,769	6,194 P	”	Total
वनोत्पादन----							Forest products—
इमारती लाकूड (उत्पादन)	हजार घनमीटर	332	483	167	123 P	‘000 cu.m.	Timber (Quantity)
(मूल्य)	रुपये लाखात	390	4,767	8,470	9,622 P	Lakh Rs.	(Value)
जळाऊ लाकूड (उत्पादन)	हजार घनमीटर	1,855	1,466	248	486 P	‘000 cu.m.	Firewood (Quantity)
(मूल्य)	रुपये लाखात	109	944	1,370	2,461 P	Lakh Rs.	(Value)
गौण उत्पादन (मूल्य)	”	108	573	7,170	5,682 P	”	Minor products (Value)
एकूण (मूल्य)	”	607	6,285	17,010	17,765 P	”	Total (Value) @
दुग्धव्यवसाय							Dairy Development—
(i) प्रतिदिनी दूध संकलन-गाय	लाख लिटर	N.A.	7.10	} 40.00	} 38.10	Lakh litre	Daily milk collection—
म्हैस	”	N.A.	3.47				Cow
(ii) एकूण दूध शीतकरण-केंद्रे	संख्या	N.A.	N.A.	106	122	Number	Total milk chilling Centres
क्षमता	लाख लिटर	N.A.	N.A.	18.37	22.14	Lakh litre	Capacity
सहकार---							Co-operation—
(i) सर्व सहकारी संस्था-संस्था	संख्या	31,565	60,747	1,58,016	1,84,390 P	Number	All Co-op. Societies—
सभासद	हजारात	4,191	14,783	43,022	45,810 P	‘000 No.	Societies Membership
खेळते भाडवल	कोटी रुपये	291	5,210	1,34,441	1,77,494 P	Crore Rs.	Working capital
(ii) प्राथमिक कृषि पत संस्था----							Primary Agricultural Credit Societies—
संस्था	संख्या	21,400	18,557	20,551	21,091 P	Number	Societies
सभासद	हजारात	2,170	5,416	10,125	11,840 P	‘000 No.	Membership
दिलेले कर्ज	लाख रुपये	4,256	24,999	3,73,418	4,11,497 P	Lakh Rs.	Loans
येणे कर्ज	”	4,788	38,367	5,30,833	8,15,126 P	”	Outstanding loans
(iii) घाऊक ग्राहक भांडारे	संख्या	1	75	145	150	Number	No. of wholesale consumer stores.
(iv) प्राथमिक ग्राहक भांडारे	”	1,140	1,737	3,434	3,276	”	No. of primary consumer stores.

**बाब क्र. ५,६,७ मत्स्यगणना, १९९७ नुसार / Item No. 5,6,7 according to Fisheries Census,1997

P- अस्थायी / Provisional

N.A. उपलब्ध नाही /Not available

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2003-04	Unit	Item	
उद्योग व खाणकाम							Industry and Mining	
उत्पादन §----							production of §—	
(i) कोळसा	हजार टन	856	6,630	28,754	34,529 P	'000 tonnes	Coal	
(ii) कच्चे लोखंड	"	362	1,059	22	554 P	"	Iron ore	
(iii) चुनखडी	"	55	751	6,066	10,293 P	"	Limestone	
(iv) कच्चे मँगनीज	"	179	223	363	559 P	"	Manganese ore	
(v) बॉक्साइट	"	27	298	1,027	1,410 P	"	Bauxite	
(vi) सुती कापड	कोटी मीटर	167	126	73	N.A.	Crore metres	Cotton cloth	
(vii) साखर	हजार टन	523	2,085	6,720	2,231	'000 tonnes	Sugar	
उद्योग----					(31-12-2000)	(31-12-2004)	Industries—	
(i) नोंदणी झालेले कारखाने §	संख्या	8,782	17,434	34,603	35,849	Number	Regd. factories §	
(ii) नोंदणी झालेले चालू कारखाने §	संख्या	8,233	15,170	28,324	29,256 P	Number	Regd. working factories §	
(iii) नोंदणी झालेल्या चालू कारखान्यांत काम करणारे कामगार §	हजारात	787	1,177	1,201	1,193 P	'000 No.	Workers employed in registered working factories §	
(iv) दर लाख लोकसंख्ये-मागे कामगारांचे प्रमाण §	संख्या	1,988	1,958	1,289	1,172	Number	Workers per lakh of population §	
(v) उत्पादन भांडवल	कोटी रुपये	533	7,096	84,820	1,03,937	Crore Rs.	Productive capital	
(vi) एकूण उत्पादन	कोटी रुपये	924	14,351	1,86,795	2,39,255	Crore Rs.	Gross output	
(vii) मूल्यवृद्धी	कोटी रुपये	271	2,981	30,556	42,617	Crore Rs.	Value added by manufacture	
(viii) साखर कारखाने	संख्या	27	77	153	201	Number	Sugar factories	
(ix) सूत गिरण्या	संख्या	2	70	183	141	Number	Cotton mills	
(x) औद्योगिक विवाद----								
तंट्याची संख्या §	संख्या	262	371	59	25	Number	Number of disputes §	
भाग घेतलेल्या कामगारांची संख्या §	"	2,76,437	1,68,874	23,700	14,400	"	Number of workers involved §	
वाया गेलेले श्रमदिन §	"	10,01,453	19,65,212	52,30,900	12,78,000	"	Number of mandays lost. §	
कापड गिरण्यातील सरासरी गैरहजेरी §	शेकडा प्रमाण	12.02 (1961)	24.35	23.37 (December 2000)	20.94 (December 2003)	Percentage	Average percentage of absenteeism in the cotton textile industry. §	

§ कॅलेंडर वर्षासाठी माहिती / Figure relate to calender year.

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2003-04	Unit	Item	
संयुक्त भांडवली संस्था----							Joint Stock Companies---	
					(2002-03)			
(i) चालू संस्था	संख्या	4,828	14,865	1,17,339	1,34,352	P	Number Companies at work	
(ii) भरणा केलेले भांडवल	कोटी रुपये	397	2,087	53,549	86,186	P	Crore Rs. Paid up capital	
कामगार व रोजगार----							Labour and Employment---	
(i) सार्वजनिक क्षेत्रातील रोजगार	हजारात	218 (जुलै/July 1961 फक्त राज्य शासन only State Govt.)	1,872 (जून/June 1980)	2,261	2,140	'000 No.	Employment in Public Sector	
(ii) एकूण नोंदलेल्या आस्थापना §@@	संख्या	3,06,281	5,56,440	5,85,679	6,18,927	Number	Total registered establishments §@@	
(iii) नोंदलेल्या आस्थापनांतील कामगार §	"	5,09,570	10,94,844	22,68,535	24,17,934	"	Employees in registered establishments §	
(iv) रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रे	"	27 (1961)	27 (1980)	42 (2001)	45 (2004)	"	Employment and selfemployment guidance centres.	
(v) जाहीर केलेल्या रिक्त्या जागा	"	61,686 (1961)	85,334	40,000	42,982	"	Vacancies notified	
(vi) चालू नोंदवहीवरील अर्जदार @	"	1,62,234	12,67,604	43,22,000	41,53,015	"	Persons on live register of employment exchange @	
(vii) शासकीय कर्मचारी †	"	2,17,896 (1st July 1961)	5,00,542 (1st July 1981)	6,22,850 P (1st July 2000)	5,89,578 P (1st July 2004)	"	Government employees†	
वैद्यकीय व आरोग्य सेवा----							Medical and Health Services---	
				(2000)(2003)				
(i) रुग्णालये	संख्या	N.A.	460*	889*	1,028*	Number	Hospitals	
(ii) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	"	N.A.	431*	1,768*	1,807*	"	Primary health centres	
(iii) दवाखाने	"	N.A.	1,785*	1,629*	2,058*	"	Dispensaries	
(iv) आयुर्वेदिक/ होमिओपथी व युनानी संस्था----							Ayurvedic/Homoeopathic and Unani Institutions---	
(a) रुग्णालये	संख्या	N.A.	44	90	102	Number	Hospitals	
(b) दवाखाने	"	N.A.	739	486#	490	"	Dispensaries	
(v) कुटुंब कल्याण केंद्रे	"	N.A.	1,997	2,237	2138	"	Family Welfare Centres	
शिक्षण----							Education---	
(i) कला, शास्त्र व वाणिज्य महाविद्यालये	संख्या	81	372	1,008 P	1,145	P	Number Arts, Science and Commerce Colleges.	
(ii) शिक्षक प्रशिक्षण महाविद्यालये	"	N.A.	54	275 P	258	P	Teachers Training Colleges.	
(iii) वैद्यकीय महाविद्यालये	"	15	40	161 P	161	P	Medical Colleges	

@@ कामगार नसलेल्या संस्थांचो संख्या वगळण्यात आलेली आहे / Excluding No. of establishments which are not having workers.

P - अस्थायी / Provisional. § कॅलेंडर वर्षासाठी माहिती / Figure relate to calendar year. @ ३१ मार्च रोजी / As on 31st March.

* खाजगी वगळून / Excluding private. † भरलेली पदे / Filled in Posts. N.A. - उपलब्ध नाही / Not Available #1999-00

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2003-04	Unit	Item
शिक्षण (चालू) ---		Education (contd.)					
(iv) प्राथमिक शिक्षण----							Primary Education—
(a) संस्था	संख्या	34,594	51,045	65,960	67,964	P Number	Institutions
(b) विद्यार्थी	हजारात	4,178	8,392	11,857	11,747	P '000 No.	Enrolment
(c) शिक्षक	”	113	222	313	330	P ”	Teachers
(v) माध्यमिक शिक्षण----							Secondary Education—
(a) संस्था	संख्या	2,468	6,119	14,773	18,717	P Number	Institutions
(b) विद्यार्थी	हजारात	885	3,309	8,652	10,499	P '000 No.	Enrolment
(c) शिक्षक	”	35	114	242	278	P ”	Teachers
(vi) उच्च शिक्षण----							Higher Education—
(सर्व प्रकारच्या) *							(All types)*
(a) संस्था	संख्या	211	739	1,599	1,629	P Number	Institutions
(b) विद्यार्थी	हजारात	110	589	939	1,042	P '000 No.	Enrolment
परिवहन व दळणवळण----		Transport and Communications—					
(i) रेल्वे मार्गाची लांबी	कि.मी.	5,056	5,233	5,459	5,527	Km.	Railway route length
(ii) पृष्ठांकित रस्त्यांची लांबी (३१ मार्च रोजी).	कि.मी.	24,852	66,616	1,81,619	2,00,430	P Km.	Surfaced road length (as on 31st March).
(iii) राष्ट्रीय महामार्ग	”	2,346 (1962)	2,945	3,688	4,367	P ”	National Highways
(iv) राज्य महामार्ग	”	10,002	18,949	33,212	33,406	P ”	State Highways
(v) प्रमुख जिल्हा रस्ते	”	11,403	25,233	46,751	48,824	P ”	Major District Roads
(vi) इतर जिल्हा रस्ते	”	7,379	25,404	43,696	44,794	P ”	Other District Roads
(vii) ग्राम रस्ते	”	9,570	68,600	89,599	97,913	P ”	Village Roads
(viii) नोंदलेली मोटार वाहने.	संख्या	1,00,144	8,34,299	67,59,474	99,35,965	Number	Motor vehicles registered
(ix) टपाल कार्यालये	”	N.A.	9,652	12,788	12,620	P ”	Post Offices

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2003-04	Unit	Item
पोलीस----				(31-12-2000)	(31-12-2004)		Police—
(i) एकूण पोलीस ठाणी §	संख्या	638 (1962)	729	908	926	Number	Police Stations §
(ii) पोलीस दूरक्षेत्रे §	”	488 (1962)	N.A.	1,775	1,777	”	Police outposts §
(iii) एकूण पोलीस अधिकारी व कर्मचारी §	”	62,436 (1962)	94,059	1,44,321	1,51,964	”	Total Police personnel §
ग्राहक किंमत निर्देशांक*----			(1982)				Consumer Price Index Numbers*—
(i) मुंबई			100	512	610		Mumbai
(ii) सोलापूर			100	466	532		Solapur
(iii) नागपूर			100	469	533		Nagpur
(iv) पुणे			100	501	579		Pune
(v) नाशिक			100	477	563		Nashik
(vi) जळगाव			100	449	509		Jalgaon
(vii) नांदेड			100	466	534		Nanded
(viii) औरंगाबाद			100	479	562		Aurangabad
(ix) कोल्हापूर			100	466	561		Kolhapur
(x) अकोला			100	459	523		Akola
मुंबई बंदरामधील गोद्या व बंदरे येथून हलविलेला माल----							Cargo handled at docks and bunders Mumbai Port—
(i) आयात	हजार टन	10,795	13,277	15,100	16,764	‘000 tonnes	Imports
(ii) निर्यात	”	3,926	4,294	9,300	11,476	”	Exports
राज्य योजना खर्च	कोटी रुपये	79	896	9,579	10,022	Crore Rs.	State Plan Expenditure
बँकिंग----							Banking—
(a) व्यापारी बँका	संख्या	N.A.	3,505	6,224@	6,446 **	Number	Commercial Banks
(i) ठेवी	कोटी रुपये	N.A.	6,924	1,50,502@	4,26,299 **	Crore Rs.	Deposits
(ii) कर्ज	”	N.A.	5,476	1,28,356@	4,10,398 **	”	Credits
अल्पबचत नक्त गुंतवणूक----	कोटी रुपये	24.78	199.82	6,740	14,981	Crore Rs	Small Savings Collection (net)—
छापखाने व प्रकाशने----					(2003-04)		Press and Publications
(i) छापखाने	संख्या	2,229 §	6,589 §	1,459	1,461	Number	Printing Presses
(ii) दैनिके	”	109	193	661	654	”	Dailies
(iii) इतर नियतकालिके	”	890 §	1,586 §	3,736	3,858	”	Other Periodicals
(iv) पुस्तके	”	2,348	1,695	1,056	652	”	Books.

N.A. = उपलब्ध नाही / Not Available

* आधारभूत वर्ष / Base year 1982

** ३० सप्टेंबर, २००४ / 30th September, 2004

§ कॅलेंडर वर्षासाठी माहिती / Figures relate to calendar year.

@ ३० जून रोजी / on 30th June.